

Täysistunto

Torstai 21.2.2019 klo 16.01—22.46

16. Lakialoite laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 98/2018 vp Ilmari Nurminen sd ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

21.40 **Ilmari Nurminen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä aloitteessa esitän ulkoiluoikeuden lisäämistä vanhuspalvelulakiin, ja jokaisen ihmisen kohdalla hoitosuunnitelmassa arvioitaisiin, millä tavalla tämä ulkoiluoikeus toteutuisi. Tällä aloitteella on tarkoitus vahvistaa iäkkään perusoikeuksia.

Haluan ensin kiittää kaikkia aloitteen allekirjoittaneita. Noin 50 kansanedustajaa allekirjoitti aloitteen, ja tämä on monen kuukauden työn tuloksena tullut tähän pisteeseen.

Tämä aloite on itselleni siinä mielessä tärkeä, että olen tästä aikoinani myös tehnyt kansalaisaloitteen ennen eduskuntaan tuloani. Aihe on myös monella tapaa ajankohtainen, kun me olemme käyneet täällä paljon keskustelua ikäihmisten hoidosta tällä hetkellä. Aloite haluaa vahvistaa perusoikeuksia, ja näen, että meidän ikäihmistemme hoito on siinä tilanteessa, että nämä ihmiset tarvitsevat vahvempaa lainsuojaa myös tiettyjen perusoikeuksien toteutumiseksi.

Meillä on lähes 50 000 ihmistä ympärivuorokautisessa hoidossa tällä hetkellä, ja merkittävä osa heistä ei pysty pitkälle edenneen muistisairauden, yksinäisyyden tai syrjäytymisen seurauksena ajamaan omia etujaan. Tämän vuoksi ulkoilumahdollisuuksien parantamiseen on puututtava myös lainsäädännöllisesti. THL:n ASLA-tutkimuksen mukaan puolet vanhuspalveluiden piirissä olevista iäkkäistä kokee, ettei pääse riittävästi ulkoilemaan, ja ikääntyvien omaisista vain ani harva kokee, että heidän läheisensä pääsevät ulos. Eli kyse on äärettömän isosta perusoikeuksien rajoittamisesta.

Minä olen vahvasti sitä mieltä, että ympärivuorokautisessa hoidontarpeessa olevat ihmiset ansaitisivat oikeuden päivittäiseen ulkoiluun. En halua millään tavalla vastakkainasetella, mutta semmoinen on lailla turvattu esimerkiksi vangeilla. Ulkoilu on ihmisen perusoikeus ja sen pitäisi toteutua kaikkien kohdalla koko Suomessa, ja sen takia tämä lainsäädännön kirjaus olisi perusteltu. Kyse ei ole kuitenkaan vain perusoikeudesta, vaan kyse on asiasta, jolla on suuria terveysvaikutuksia ihan tutkitusti niin mieleen, fyysiseen terveyteen kuin kognitiiviseen suoriutumiseen, ja ulkoilu tukee vahvana osana ihmisen hyvinvointia ja terveyttä. Unohdin tässä kohtaa vielä sanoa, että kyse ei ole missään tapauksessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

mistään ulkoilupakosta vaan ulkoiluoikeudesta, että jokaisella ihmisellä on halutessaan siihen mahdollisuus.

Meidän vanhuspolitiikan pitkä tavoite on, että ihmiset pystyisivät asumaan mahdollisimman pitkään toimintakykyisinä ja myös autettuina omassa kodissaan. Myös joidenkin kotihoidon asiakkaiden kohdalla mahdollisuudet ulkoiluun voivat olla toimintakyvyn puutteiden vuoksi hyvin rajalliset tai olemattomat, ja jotta myös kotihoidon asiakkaiden oikeus ulkoiluun voisi toteutua, tulisi palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä arvioida mahdollisuudet ulkoilun toteutumiseksi. Ehkä ensivaiheessa ajateltiin, että tämä koskisi ympärivuorokautista hoitoa, mutta tämän aloitteen laadinnassa kuitenkin päädyttiin siihen, että kun me saisimme vahvat kirjaukset palvelutarpeen arvioon ihmisen kohdalta, niin se kattaisi myös vahvemmin kotihoidossa olevat ihmiset, koska me tiedämme, että nyt tällä hetkellä sellaiset ihmiset, jotka ovat kotihoidossa, olivat ennen ympärivuorokautisessa hoidossa, eli meillä ollaan paljon huonokuntoisempia ja ongelmia on seurannut yhä enemmän myös kotihoidossa.

Ulkoiluoikeuden kirjaaminen lakiin ei välttämättä aiheuta kunnille tai tuleville maakunnille lisäkustannuksia, vaan töiden uudelleenjärjestelyllä, erilaisilla tilaratkaisuilla ja nykyistä tiiviimmällä yhteistyöllä erilaisten järjestöjen kanssa asia olisi mahdollista toteuttaa. Totta kai me tiedämme, kun me olemme käyneet tätä henkilöstömitoituskustelua, että meillä täytyy olla riittävästi henkilökuntaa, niin että tämä on mahdollista toteuttaa, mutta meillä on monia muitakin keinoja, joilla me edesautamme tämän asian toteutumista.

Ehkä keskeistä on, että tämä vahvistaisi ihmisten itsemääräämisoikeutta ja samalla tukisi heidän hyvinvointiaan. Tätä muuten kannattavat laajasti Suomen potilasjärjestöt ja muut kansalaisjärjestöt, ja tämä on itse asiassa valmisteltu yhteistyössä Ikäinstituutin kanssa.

Minä olen koonnut tähän tiettyjä terveysvaikutuksia ja myös talousnäkökulmia helpottaakseni sitä, että usein sanotaan, että ei ole rahaa ja ei ole tutkimustietoa ja niin edelleen — meillä on valtavasti tietoa tämän asian eteenpäinviemiseksi.

Ensinnäkin terveysvaikutuksia: Ulkoilun hyvinvointi- ja terveyshyödyt korostuvat tutkimusten mukaan niillä ihmisillä, joilla on toimintakyvyssä vaikeuksia ja jotka kokevat yksinäisyyttä. Immuunivaste pysyy yllä ja vahvistuu ulkoillessa. Riski tarttuviin ja tarttumattomiin tauteihin pienenee — esimerkiksi muistisairaudet, sydän- ja verisuonisairaudet, keuhkosairaudet, masennus ja niin edelleen. Toimintakyvyn ylläpito ja sen vahvistuminen — niin fyysinen, psyykinen kuin kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky. Ylipääntensä elämän mielekkyys ja mielen hyvinvointi. Kaatumisen seurausten vakavuus vähenee. Eliniänodote pitenee. Itsenäisen toiminnan mahdollisuudet paranevat, ja niin edelleen.

Talousnäkökulmasta olen koonnut muutamia seikkoja, koska usein sanotaan, että meillä ei ole varaa tähän. Laskennallisia esimerkkejä meillä on kuitenkin lukuisia:

Ensinnäkin parempi unen määrä ja laatu ilman lääkkeitä ja niiden sivuvaikutuksia, esimerkiksi ilman huimausta; sitä kautta vähemmän kaatumisia ja sitä kautta vähemmän lonkkamurtumia vuodessa. Jos me esimerkiksi voisimme vähentää 3 prosenttia lonkkamurtumissa, niin kun me laskemme, että nyt on yli 6 000 leikattua lonkkamurtumaa vuodessa ja lonkkamurtuman ensimmäisen hoitovuoden keskimääräinen kustannus on yli 30 000 euroa, jos jää laitoshoidon, niin 3 prosenttia vähemmän lonkkamurtumia tarkoittaisi lähes 180:tä lonkkamurtumaa vähemmän vuodessa eli yli 5 miljoonan säästöjä. — Puhemies, oliko tämä 7 minuuttia?

Puhemies Paula Risikko: 10 minuuttia esittely, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

Okei, hyvä. Kiitos. — Ja toinen esimerkki, muistisairauden puhkeamisen viivästyminen esimerkiksi yhdellä kuukaudella: Erilaisten tutkimustulosten, muun muassa THL:n tämän uuden kansantaudit ja muistisairaudet -tutkimuksen, mukaan ulkoilu ehkäisee masennusta ja hoitaa masennusoireita ja suuria muistisairauden riskitekijöitä. Muistisairauden keskimääräinen kustannus on 36 000 euroa vuodessa eli noin 3 000 euroa kuukaudesta, ja muistisairauteen sairastuu vuosittain noin 14 500 henkilöä. Eli jos me saamme viivästettyä muistisairauden puhkeamista, ne kustannukset on myös sitten ennaltaehkäisevässä mielessä mahdollista säästää.

Mielenkiintoinen tutkimustulos tuli esimerkiksi Tampereelta kotihoidon asiakkaiden kohdalla: kotihoidossa olevien iäkkäiden sairaalapalveluiden tarpeen väheneminen. Eli arvioitiin, että keskimääräinen kotihoidon kustannus Tampereella oli 91 euroa vuorokaudessa ilman ateriapalveluita, mutta kotihoidossa kokonaiskustannuksia kasvattaa sairaalapalveluiden laaja käyttö, joka muodostaa yli viidenneksen koko kotihoidon kustannuksista Tampereella. Tämän tutkimuksen mukaan — joka oli Sitran tutkimus — jos me pystymme ehkäisemään näitä kotona tapahtuvia kaatumisia ja muita, ne säästöt ovat isot ja merkittävät, kun mietitään, että koko kotihoidon kustannuksista nämä kaatumiset ja muut sairaalajaksot olivat 20 prosenttia ja tämän Sitran tutkimuksen mukaan kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon hintaero ei ollut enää merkittävä. Tässäkin on niin, että jos me saamme ihmisen omaa toimintakykyä ja ulkoilua ja muuta vahvistettua, me voimme osoittaa näitä säästöjä. Tässä muutamia esimerkkejä.

Aloitteen tarkoituksena on vahvistaa ihmisten itsemääräämisoikeutta. Jos nyt sanottaisiin, että puolet meistä ei pääsisi ulos, vaikka haluaisi, niin onhan se erittäin vakavaa meidän Suomen hyvinvointiyhteiskunnassa. Mielestäni meidän on pakko lainsäädännöllä turvata tämä oikeus meidän jokaiselle kansalaiselle. Siksi tämä aloite on tehty.

21.50 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Nurmiselle tämän lakialoitteen kirjoittamisesta. Vanhukset ansaitsevat pääsyn ulkoilemaan ja nauttimaan luonnosta. Luonnossa oleskelu tekee kokonaisvaltaisesti hyvää meille jokaiselle, olimme sitten nuoria, vanhoja, vetreitä tai verkkaisia. Hyvän luontosuhteen syntyminen ja erityisesti vanhuksia ajatellen sen ylläpito lisää niin henkistä kuin fyysistä hyvinvointia, ja kenties suurin merkitys on lähiluonnolla, joka tarjoaa helppoja luontoretkeä ja -hetkiä arkiseen elämään. Eli aivan kuten lakialoitteen esittelypuheenvuorossa kuulimme, ulkoilu kuuluu hyvään vanhuuteen.

Muistan hyvin sen, kun olin nuorena tyttönä sairaala-apulaisena Mikkeliissä sijaitsevassa Kyyhkylän kuntoutussairaalassa ja ulkoilin siellä olevien sotaveteraanien kanssa — joko niin, että työnsin heitä pyörätuolissa, tai niin, että kävelimme yhdessä rollaattori apuna tai käsikynkkää mennen. Siinä samalla sain kuulla monia mieleen jääneitä tarinoita sodasta ja siitä selviämisestä. Lisäksi Kyyhkylässä tuolloin hyvinä vanhoina aikoina oli tapana kesäiltoina tuoda takapihalle kaikki asukkaat. Osa tuli pyörätuoleissa, ja vaikka sängyisäkin tuotiin nauttimaan raikkaasta ilmasta. Toin usein myös oman hevoseni ja koirani heidän silitettäväkseen, ja nämä olivat sekä minulle että sotaveteraaneille erittäin tärkeitä hetkiä. Tämä oli niin sanottua puutarhaterapiaa, jonka on ihan tutkimuksinkin todettu hyödyttävän hoitokodeissa asuvia ja erityisesti muistisairaita vanhuksia. Puutarhassa oleskelun on todettu parantavan vanhusten unen laatua ja kognitiivisia kykyjä sekä vähentävän hermosuhteisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

Arvoisa puhemies! Usealla 75 vuotta täyttäneellä ulkoilu vähenee toimintakyvyn heikentyessä, vaikka ulkona liikkumisen tarve kyllä säilyy. Luonto, luontokokemukset, eläimet, kasvit ja metsässä tai muissa luontoympäristöissä liikkuminen vähentävät stressiä ja ahdistusta ja parantavat keskittymis- ja koordinaatiokykyä. Säännöllinen ulkoilu virkistää ja rentouttaa mieltä, kehittää tasapainoa ja lihasvoimaa, parantaa liikkumisvarmuutta, antaa mahdollisuuksia omien asioiden hoitamiseen ja ystävien tapaamiseen. Moni vanhus ei liikkumiskyvyn ongelmien, kaatumisen pelon tai yksinäisyyden vuoksi kuitenkaan pääse ulos.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että vanhusten hoivakoteihin ja kotihoitoon tarvitaan enemmän hoitohenkilökuntaa, jotta hoitajat ehtivät täyttää tämän ihmisten perustarpeen. Ulkona liikkuminen lisää selvästi iäkkään toimintakykyä, elämänlaatua ja itsemääräämisoikeutta. Luonnonmukaisilla maisemilla on myös kipua lieventävä vaikutus, koska ne vähentävät stressiä ja ahdistusta viemällä huomion pois kivusta. Luonnossa liikkuminen on siten myös kustannustehokasta, sillä se vähentää kipulääkkeiden käyttöä ja hoitokustannuksia. Nykyisin vanhustenhuollossa on aivan liian vähän työntekijöitä, eivätkä vanhukset pääse kodistaan tai hoivakodista ulos, ja tämän seurauksena vanhusten toimintakyky heikenee.

Tänään juuri oli sosiaali- ja terveystieteiden kuulemistilaisuus, jossa valiokunnalle kerrottiin Valviran, avin, ministeriön, poliisin ja ammattiliittojen taholta raporttia ajankohtaisesta vanhustenhuollon hälyttävän huonosta tilanteesta. Ongelmat vanhustenhuollossa johtuvat selkeästi riittämättömästä henkilöstömäärästä, mikä heijastuu välittömästi asiakkaiden hyvinvointiin. Taustalla on yritysten taloudellinen intressi. Työvuorot on suunniteltu joissain paikoissa jopa niin törkeästi, että aamuvuoro päättyy kello 14 ja iltavuoro alkaa kello 14.30. Vanhukset siis jätetään laitoksiin aivan yksin vuorojen välillä. Sijaiset palkataan vajaiksi päiviksi, ei kahdeksaksi tunniksi, jolloin vakituinen työntekijä tekee osan päivästä yksin työtään. Viikonloppujen vuorot suunnitellaan kaikille vajaiksi päiviksi. Sairaanhoidajille ja lähihoitajille kuuluu hoitotyön lisäksi siivousta, ruuanlaittoa, lattioiden moppaamista ja pyykinhuoltoa, eli heidän työaikansa ei kohdistu koko ajan ihmisiin. Tämä oli niin karmivaa kuultavaa, että tämä on kyllä pian saatava korjattua ja lakiin kirjoitettava sitovaksi hoitajamitoitukseksi seitsemän hoitajaa kymmentä vanhusta kohti ja lisäksi tuki-työtä eli siivousta ja ruoka- ja pyykinhuoltoa tekeville oma mitoituksensa. Nykyisessä vanhustenhuollossamme hoitajilla ei kerta kaikkiaan ole aikaa ulkoilla vanhusten kanssa.

Arvoisa puhemies! Raitis ulkoilma ja liikkuminen meille luontaisessa elinympäristössä ovat hyvän elämän peruspilareita. Ihmisen perusoikeuksiin kuuluu vapaa liikkuminen ja ulkoilu. Silti tällä hetkellä suurella osalla suomalaisista, vanhuksilla, ei ole mahdollisuutta toteuttaa tätä perusoikeutta. Kannatan siis lämpimästi, että toteutetaan tämä edustaja Nurmisen ehdottama lisäys, että palveluiden toteutuksessa on turvattava iäkkään henkilön mahdollisuudet riittävään päivittäiseen ulkoiluun sekä liikkumiseen kodin tai hoitolaitoksen ulkopuolella.

21.58 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi edustaja Nurmisen aloitetta, ja itse asiassa aloite on hyvinkin ajankohtainen monessakin mielessä. Ajankohtainen siksi, että ministeri on kertonut, että vanhuspalvelulain osalta ja yleensäkin vanhusten hyvinvoinnin osalta on aloitettu uusi työ, jolla on tarkoitus uudistaa lakia vastaamaan vanhusten tarpeita. Tämä, jos mikä, on yksi asia, joka tässäkin kokonaistyössä tulisi ottaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

huomioon, siis se, miten ikäihmiset saavat mahdollisuuden ulkoiluun ja liikuntaan niin kotihoidossa kuin tietenkin myöhemmin myöskin ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä.

Itse asiassa jo joitakin vuosia sitten olemme saaneet hyvin kannustavia tuloksia siitä, että vanhusten lihaskuntaa kun parantaa, niin saamme sitä kautta myöskin lisää toimintakykyä ja mahdollisuutta jatkaa esimerkiksi kotona asumista pidempään. Aivan kuten edustajat jo aikaisemmin kertoivat, muun muassa kaatumiset vähentyvät lihasvoiman parantuessa, ja myöskin tasapaino paranee sitä kautta. Ei siis ole enää naurun asia, kun patistamme tai mahdollistamme ikäihmisille myöskin kuntosaliharjoittelun. Joitakin vuosia sitten se tuntui jopa vähän kummalliselta, ja olimme tottuneet, että kuntosaliharjoittelu oli enemmän ehkä nuorten ihmisten liikuntaharrastus, mutta hyvissä hoivayksiköissä panostetaan nykyiselläänkin vanhusten lihaskunnan parantamiseen. Tiedämme, että esimerkiksi vahvat reisisilihakset ovat erityisesti ikääntyville myöskin hyvän terveyden edistäjä. Sillä, että lihaskunto on kunnossa, on jopa yhteys sydänterveyyteenkin. Sen vuoksi, jos haemme säästöjä ja vanhusten ja ikäihmisten hyvinvointia, meidän pitäisi nimenomaisesti ennaltaehkäisevästi panostaa liikuntaan ja ulkoiluun.

No, kuten edustaja Taavitsainen tuossa aikaisemmin totesi, tämä on ajankohtainen aihe senkin vuoksi juuri tänään, että sosiaali- ja terveysvaliokunta sai tänään ison joukon asiantuntijoita kuultavakseen vanhustenhuollon ajankohtaistilanteesta, ja hyvät edustajat, se mitä valiokunnassa kuulumme, oli järkyttävää kuultavaa.

Oikeastaan olen tiennyt vanhushoivan tilanteen ja erilaiset siellä tapahtuvat epäkohdat, mutta tämän päivän kuulemisessa minua kyllä vielä järkytti moni asia. Esimerkiksi tämä, mitä edustaja Taavitsainenkin esille toi, että meillä on yksiköissä, useammassa yksikössä ja useamman palveluntuottajan toimenä, ollut säännönmukainen hoitotyövuorojen pilkkominen niin, että vaikka sijaiseksi palkattu tulee tekemään lyhyemmän vuoron kuin alun perin oli ajateltu ja listaan kirjoitettu hoitajan työvuoron pituudeksi, ja säännöllisesti esimerkiksi viikonloppuisin työvuoroja on lyhennetty minimiin.

Minimi on aikaisemmin tarkoittanut minulle sitä, että päällekkäistä työaikaa ei jää yhtään. Eli kun aamuvuoro vaihtuu iltavuoroon tai iltavuoro yövuoroon, niin yleensä on tarpeen vaihtaa hoitajien kesken muutama sana asiakkaiden kunnosta, siitä, mitä on vuoron aikana tapahtunut, mitä hoitoja pitää ottaa huomioon, mitä lääkkeitä pitää ottaa huomioon, ja ehkä joku omainen on vielä tuonut viestiä, ja jos työvuorot on kirjoitettu niin, että toisen työvuoro alkaa samalla hetkellä kuin toisen loppuu, niin tällainen vuoronvaihto ei ole ollut mahdollista tai se on jäänyt itse asiassa hoitajien omalle vastuulle niin, että he ovat sitten tulleet vähän aikaisemmin tai lähteneet vähän myöhässä. Mutta nyt uusi ilmiö on se, että ennen kun toisen työvuoro alkaa, niin jo edellinen työvuoro loppuu — ja aivan oikeasti nämä ihmiset jätetään sinne yksikköön ilman yhtään työntekijää. Mitä vain voi tapahtua puolen tunnin, tunnin aikana, aivan mitä vain. Tämä on niin edesvastuutonta, että sellaisen yksikön ei saisi antaa yhtään hetkeä enää jatkaa, joka näin toimii, eikä sellaisen palveluntuottajan, joka näin toimii. Systemaattisuudesta kertoo vielä jopa se, että lähiesimiehet, jotka siis tekevät näitä työvuorolistoja, eivät ole saaneet viedä niitä käytäntöön, vaan kaikki työvuorolistat hyväksytetään ylempällä aluejohdon tasolla, jossa sitten on tehty vielä lisä-karsintoja.

Tämä viesti tuli meidän valvovalta viranomaiselta, joten se, mitä tässä nyt sanon, on täyttää totta, ei kuulopuheita, ei jonkun sattumalta kertomaa, vaan valvovan viranomaisen viesti. Viesti oli myöskin se, että kaikki ilmoitukset, joita esimerkiksi avit ovat saaneet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

ovat olleet poikkeuksetta tosia. Ei siis ole tullut ainuttakaan turhaa ilmoitusta. Tämä on kyllä hyvin huolestuttava viesti.

Viestiä tuli myöskin siitä, että vanhuksemme ovat aliravittuja, kun hoitohenkilöstöllä ei ole aikaa auttaa heitä esimerkiksi syömisessä, tai sitten myöskin ravintoa ollaan karsittu niin, että vanhukset kärsivät jopa aliravitsemuksesta.

Tässä kontekstissa toki tämä liikunta tuntuu siltä, että miten ihmeessä me saamme vielä tänne tämän liikunnan tärkeän paletin, jos olemme näissä perusasioissa näin huonolla jamalla. Sen vuoksi onkin tärkeää, että tässä todella ryhdytään pikaisiin toimiin, ja toivon, että tämä edustaja Nurmisen hyvä aloite tulee huomioitua osana sitä kokonaisuutta.

22.05 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin olin kuulemassa poliiseja, Valvira ja muita, ja tosiaan täytyy vielä sanoa, että siellä sovittiin, että kokouksen tiedot ovat avoimesti käytettävissä, että se ei ollut virallinen kokous. Täytyy sanoa, että itsekin olen vieläkin hyvin järkyttynyt niistä tiedoista, mitä meidän valvovat viranomaiset ja poliisi ja muut toivat esille meidän tämän hetken vanhustenhoidon tilanteesta. Siinä mielessä nämä työvuorojen väärinkäytöt, aliravitseminen ja kaltoinkohtelut kyllä ovat äärettömän huolestuttavia, ja jos viranomaiset tekevät ilmoituksia ja kehoituksia näistä muutamista yhtiöistä, niin he saavat vastaansa lakimiesarmeijan, jonka kanssa he käyvät keskustelua. Siinä kontekstissa olen ehdottomasti sitä mieltä, että nämä epäkohdat, kaltoinkohtelut, kaikki nämä voitontavoittelun lieveilmiöt, pitää ensisijaisesti kitkeä pois, ja kun ne ovat kunnossa, voidaan lähteä vahvistamaan näitä perusoikeuksia.

Ymmärrän, että tässä kontekstissa, kun tilanne on näin hälyttävä tietyiltä osin, tämä on ehkä mahdotontakin toteuttaa. Kuitenkin haluan uskoa, että kun nämä saadaan korjattua — ja nämä on pakko saada korjattua — tulevaisuudessa tämä on pitkän aikavälin tavoite, jolla me vahvistamme ihmisten itsemääräämisoikeutta, kun me vahvistamme oikeutta päästä ulos. Haluankin tässä roolissa myös kiittää niitä järjestöjä, jotka pitkälti tällä hetkellä mahdollistavat monille iäkkäille ulospääsyn, koska henkilökuntaa ei yksinkertaisesti ole ja omaisia ei kaikilla ole ja monilla ei ole mahdollisuutta.

Uskon ja toivon, että tämä saadaan tulevaisuudessa eteenpäin. Tällä on paljon positiivisia vaikutuksia. Meille ehkä itsestäänselvyyttä on, että me lähdemme tästä ulos, mutta niin monelle se ei ole itsestäänselvyys.

22.07 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa sen, että me täällä ikään kuin ulkopuolella olevat ihmiset emme ole ollenkaan ainoita, jotka haluavat tätä ulkoilua, vaan nimenomaan vanhukset itse toivovat sitä ulos pääsemistä ja ulkoilua. Hyvin monet heidän etujärjestöistään, elikkä erilaiset eläkeläisjärjestöt, potilasjärjestöt, sosiaali- ja terveysalan järjestöt, ovat tuoneet tämän tarpeen esille, aivan niin kuin edustaja Nurminen on tässä kertonut. He ovat huomauttaneet siitä, että suljettuna sisätiloihin, ilman mahdollisuutta ulkoilla turvallisesti ja tuetusti, ei ole arvokasta vanhuutta. Se, miten me voimme tarjota meidän vanhuksille arvokkaan vanhuuden, lähtee kyllä tästä talosta ja lainsäädännöstä. Sen pitää olla tiukkaa, ja lain rikkomuksista pitää tulla kovat sanktiot ja rangaistukset.

Kyllä olin hyvin hämmästynyt siitä, kun tänään kuulimme asiantuntijoita ja valvovaa viranomaista, miten suuri ero meillä on terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimijoiden välillä. He kertoivat, että terveydenhuollon toiminnassa, kun he antavat huomautuksen jostakin epäkohdasta, jos ei asia ole kunnossa, niin sieltä tulee yleensä hyvin asiallinen vastaus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 163/2018 vp

jossa kerrotaan, että he korjaavat tämän epäkohdan välittömästi. Mutta nyt täällä sosiaali-
huollon puolella, mihin kaikki meidän vanhusten hoivayksiköt kuuluvat, ei ollenkaan kun-
nioiteta edes valvovaa viranomaista, vaan aletaan väknyttämään vastaan ja kiistämään val-
vovan viranomaisen näkökohtia tai huomautuksia. Siellä laitetaan yrityksen lakimiehet
asialle kirjoittamaan vastineita, joissa kaikki tyrmätään niin, että valvova viranomainen on
väärässä. Mikä näihin tehoaa? Miten saadaan ne edes tottelemaan ja noudattamaan tässä-
kin salissa säädetyjä lakeja? Elikkä kun toivon, että tuleva eduskunta sitten säätää myös-
kin edustaja Nurmisen tekemän kohdan vanhuspalvelulakiin, niin se valvonta ja lakien
noudattaminen pitää sanktoida niin, että jos ei noudateta, tulee kunnan rangaistukset.

22.10 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Jäi vielä sanomatta, että me tiedämme,
että jo kolmen päivän vuodelepo ja vuodehoito, ja kaikki päivät sen päälle, heikentää mer-
kittävästi ihmisen kävelykykyä mutta myöskin lihaskunto alkaa heiketä. Yhä edelleen va-
litettavasti, kun ikäihminen tarvitsee jonkin sairauden takia erityistä hoitoa, moni heistä tu-
lee makuutetuksi niin kauan, että kunto ja kävelykyky alkavat heiketä, ja kun he sitten pa-
laavat kotiin tai hoivayksikköön, niin vaikka me puhumme kyllä kuntouttavasta työttees-
ta, niin aidosti siellä ei ole aikaa niin paljon kuin tarvittaisiin, jotta kävelykyky palautuisi,
jotta lihaskunto voimistuisi ja vahvistuisi.

Olen paljon miettinyt tätä kuntouttavaa työtettä: Se ei ole pelkästään sitä, että aamulla
olla varmistamassa, että ikäihminen itse omilla lihasvoimillaan nostaa itsensä sängystä
ylös ja vaikka nousee sängystä seisomaan. Se on sitäkin, mutta ison osan siitä pitäisi olla
myöskin lisäävää ja pitempikestoista kuntoutusta. Yksi hyvä kuntoutus on esimerkiksi läht-
teä kävelylenkille, kävellä pieni pätkä, ottaa mukaan vaikka se pyörätuoli, jossa sitten voi
levätä, ja tarvittaessa voi sitten vaikka jatkaa loppumatkaa sen turvin, jos omat voimat ei-
vät enää riitä. Mutta tämä kaikki vaatii kyllä aikaa. Se vaatii aikaa henkilöstöltä, ja nykyi-
sellään se tapahtuu myöskin pitkälti muiden kuin tämän hoitohenkilöstön tuella.

Minusta on vähän surullinenkin asia, että meillä koulutetut hoiva-alan ammattilaiset te-
kevät kyllä paljon esimerkiksi vaikka pyykinhuoltoa; sille heillä kyllä on aikaa mutta ei täl-
le elintärkeälle toimintakyvyn ylläpitämiselle, liikunnalle, yhteiselle ikään kuin vapaa-ajan
vietolle, missä olisi aika hyvä vaihtaa ajatuksia tämän ikäihmisen kanssa, kuulla hänen
omia mietteitään ja ajatuksiaan esimerkiksi vaikka yksinäisyydestä, terveydestä, ehkä
myöskin sairaudenpeloista ja muista. Tämän pitäisi olla osa sitä hyvää hoivaa, hoitoa ja
kuntoutusta, mutta valitettavasti meillä on siinä vielä työtä tehtävänä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.